Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y.
PL 510
00101 Helsinki

Lausunto

25.5.2020

Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Asia: U 11/2020 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta (eurooppalainen ilmastolaki)

MTK kiittää mahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston U-kirjelmästä ja kunnioittavasti toteaa seuraavaa:

Euroopan komissio antoi 4.3.2020 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi puitteiden vahvistamisesta ilmastoneutraaliuden saavuttamiseksi ja asetuksen (EU) 2018/1999 muuttamisesta (Eurooppalainen ilmastolaki) (COM(2020) 80 final). **Ehdotuksen tarkoituksena on luoda puitteet EU:n ilmastoneutraaliuden saavuttamiselle.** Ehdotuksessa asetetaan sitova EU:n ilmastoneutraaliustavoite vuodelle 2050, säädetään nykyisen vuoden 2030 kasvihuonekaasupäästöjen vähennystavoitteen uudelleen tarkastelusta ja vuoteen 2050 ulottuvan kehityspolun asettamisesta, ilmastonmuutoksen sopeutumiseen liittyvistä toimista sekä hallintoprosessista, jonka avulla seurataan, että EU etenee kohti ilmastoneutraaliustavoitetta.

Ehdotuksen 2 artiklassa vahvistetaan **vuodelle 2050 asetettu EU:n ilmastoneutraaliustavoite**, joka kattaa kaikki alat ja kaikki kasvihuonekaasut ja joka on saavutettava unionin sisäisin toimin. EU:n ilmastopolitiikan nykytilanne huomioon ottaen, MTK pitää realistisena, että kunnianhimon tasoa nostetaan. Puitelakina Eurooppalainen ilmastolaki on tässä luonteva kehys.

MTK huomauttaa, että **pitkän aikavälin ilmastoneutraalisuustavoitteen** saavuttamisessa keskeistä on fossiilisten päästöjen merkittävä vähentäminen. Tämä ei tule ilmastolakiehdotuksessa eikä Valtioneuvoston kannassa riittävän vahvasti esiin.

MTK kannattaa Valtioneuvoston tavoitetta siitä, että **ilmastoneutraaliuden käsitettä** ja sen määrittelyperusteita tulee täsmentää asetuksen jatkokäsittelyssä. Ilmastoneutraaliuden perustuminen Pariisin sopimukseen sekä Pariisin sopimuksen ja EU:n lainsäädännön mukaisiin kasvihuonekaasujen inventaariotietoihin on niin ikään kannatettavaa.

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisen **kehityspolun määrittäminen** unionin tasolla auttaa varmistamaan, että EU:n vuodeksi 2050 asettama ilmastoneutraaliustavoite saavutetaan (3 artikla). Komissio esittää, että kehityspolku (trajectory) vuosille 2030-2050, johon ilmastoneutraaliustavoitteen edistymistä verrattaisiin, **määriteltäisiin delegoiduilla säädöksillä**. Komissio tarkastelisi polun toteutumista ja unionin lainsäädännön riittävyyttä viiden vuoden välein, sekä esittäisi tarvittaessa muutoksia unionin voimassa olevaan lainsäädäntöön tai uutta lainsäädäntöä.

MTK toteaa Valtioneuvoston kannan mukaisesti, että ilmastoneutraaliuden edistymisen tarkastelu viiden vuoden välein, Pariisin sopimuksen mukaisessa aikataulussa on tärkeää. Ilmastolakia koskevassa asetuksessa on varmistettava, että **kehityspolku ja sen mahdollinen muuttaminen perustuvat ilmastotieteen tuloksiin** ilmastonmuutoksen etenemisestä.

MTK **suhtautuu kriittisesti komission toimivaltaan ja delegoitujen säädösten käyttöön** kehityspolun määrittämiseen ja muuttamiseen. Jäsenvaltion päättävät ilmastopolitiikan yleistavoitteista ja näin tulee olla jatkossakin.

MTK on usein tuonut kansallisen ja EU-tason ilmastopolitiikan valmistelussa esiin **ilmastotoimenpiteiden kustannustehokkuuden** merkitystä ja niiden vaikutusta talouden kilpailukykyyn. MTK tukee vahvasti sitä, että Valtioneuvosto tuo esiin kustannustehokkuustavoitetta. BKT/capita -taakanjako ei takaa toimien kustannuste-

hokkuutta parhaalla mahdollisella tavalla. Nykyinen taakanjakomalli pikemminkin lisää toimia siellä, missä oletetaan löytyvän maksukykyä toimien toteuttamiseen. Kustannustehokkuustavoitetta tulee EU:n ilmastopolitiikassa korostaa entisestään.

MTK korostaa, että **EU:n ilmastolain toimeenpanossa jokaisen valtion on tehtävä osansa**, eikä yhteisten tavoitteiden toteutumista voi sysätä vain pohjoisten jäsenvaltioiden tehtäväksi BKT/capita -taakanjaon kautta. Edelleen MTK korostaa **päästökauppasektorin keskeistä roolia** EU:n yhteisten ilmastotavoitteiden toteuttamisessa ja fossiilisten polttoaineiden käytön vähentäjänä.

Valtioneuvosto toteaa kirjelmässä, että komission esitys ilmastoneutraaliuden saavuttamisesta EU:n sisäisin toimin on kannatettavaa. **MTK kyseenalaistaa näkemyksen.** EU:n ilmastolainsäädännön tulee mahdollistaa laaja keinovalikoima joustoineen ja huomioida kansainvälinen kilpailukyky. Muussa tapauksessa voi syntyä tilanne, jossa EU:n hiilineutraalisuustavoitteen saavuttaminen edellyttää tavoitteen loppupäässä erittäin kalliita päästövähennystoimia. Globaaliin haasteeseen tarvitaan globaalit toimet, jottei mm. *hiilivuoto* vaikeuta Pariisin sopimuksen tavoitteita.

MTK erityisesti huomauttaa, että **ruokaturvaa ei tunnisteta** huomioon otettavana seikkana kehityspolun asettamisessa. Ylipäätään ruokaturvan rooli ilmastopolitiikan reunaehtona on tuotava selkeämmin sisään eurooppalaiseen ilmastolakiin, Pariisin sopimuksen mukaisesti.

EU:n ilmastolakiehdotus sisältää **jäsenvaltioille velvoitteen laatia ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi strategia tai suunnitelma**. MTK vahvasti kannattaa esitystä. Ilmastonmuutos tulee joka tapauksessa vaikuttamaan maa- ja metsätalouteen ympäri Eurooppaa, on ensi arvoisen tärkeää varautua sen aiheuttamiin muutoksiin.

Muistiossa ei oteta erityisesti kantaa aineelliseen lainsäädäntöön. MTK kuitenkin huomauttaa, että **mikäli EU:n ilmastolainsäädännön kehittäminen johtaa LULUCF-asetuksen avaamiseen, nykyisistä laskentasäännöistä pitäisi päästä lähemmäs raportoituja nieluja ja päästöjä.** Nykyisenkaltaiset laskentasäännöt rankaisevat niitä jäsenvaltioita, jotka historiallisesti ovat kyenneet kasvattamaan nielujaan. Lisäksi LULUCF-asetuksen avaaminen nostaisi esiin kasvavan tarpeen yhteensovittaa vapaaehtoisten markkinamekanismien kautta saavutettavien nieluhyötyjen ja valtion raportoinnin yhteensopivuutta siten, että nieluhyödyn tuottaja aidosti taloudellisesti hyötyy tekemistään ilmastotoimista. Nykyisessä LULUCF-asetuksessa tai käsiteltävänä olevassa EU:n ilmastolakiesityksessä ei ole mitään viitteitä, että edellä mainittuihin epäkohtiin olisi tulossa korjausta.

Helsingissä 25.5.2020

Kunnioittavasti,

Anssi Kainulainen
Energia-asiantuntija

Minna Ojanperä
Lakimies